



Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. június 7.
(OR. en)

9107/22

Intézményközi referenciaszám:
2021/0421 (NLE)

SOC 266
EMPL 165
CLIMA 209
ECOFIN 430

JOGALKOTÁSI AKTUSOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK

Tárgy: A TANÁCS AJÁNLÁSA a klímasemlegességre való méltányos átállás
biztosításáról

A TANÁCS (EU) 2022/... AJÁNLÁSA

(...)

a klímasemlegességre való méltányos átállás biztosításáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 166. cikke (4) bekezdésére és 292. cikkére, összefüggésben a 149. cikkével,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

- (1) Sürgősen csökkenteni kell az üvegházhatásúgáz-kibocsátásokat, különösen a tengerszint emelkedésének és az olyan szélsőséges időjárási események valószínűségének a mérséklése érdekében, amelyek már most is a világ minden régióját érintik¹, valamint a globális felmelegedés hatásaihoz kapcsolódó gazdasági és társadalmi költségek csökkentése érdekében². Az Unió és tagállamai részes felei az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye (UNFCCC) keretében 2015. december 15-én elfogadott Párizsi Megállapodásnak (a továbbiakban: a Párizsi Megállapodás)³, amely kötelezi a részes feleket arra, hogy a globális átlaghőmérséklet emelkedését az iparosodás előtti szinthez képest jóval 2 °C alatt tartsák, és erőfeszítéseket tegyenek annak érdekében, hogy a hőmérséklet-emelkedést az iparosodás előtti szinthez képest 1,5 °C-ra korlátozzák.
- (2) Az éghajlatváltozás és a környezetkárosodás súlyos fenyegetést jelent, amely sürgős fellépést tesz szükségessé, amint azt legutóbb az Éghajlatváltozási Kormányközi Testületnek (IPCC) a természettudományos alapokról szóló hatodik értékelő jelentése is megerősítette. A gyakoribbá váló szélsőséges éghajlati események – mint például az árvizek, hőhullámok, aszályok és erdőtüzek – egyre sűrűbben okoznak emberi szenvedést és gazdasági veszteségeket. Ezeknek a veszteségeknek az értéke az Unióban már meghaladja az évi átlagosan 12 milliárd EUR összeget⁴.

¹ IPCC, 2021: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. (IPCC, 2021: Éghajlatváltozás – 2021: A természettudományos alapok. Az I. munkacsoport hozzájárulása az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület hatodik értékelő jelentéséhez.)

² Szweczyk, W., Feyen, L., Matei, A., Ciscar, J.C., Mulholland, E., Soria, A. (2020), Economic analysis of selected climate impacts, Az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxemburg, doi:10.2760/845605.

³ HL L 282., 2016.10.19., 4. o.

⁴ Európai Bizottság (2021), PESETA IV. tanulmány: „Climate change impacts and adaptation in Europe” (Az éghajlatváltozás hatásai és az ahhoz való alkalmazkodás Európában), Közös Kutatóközpont, Sevilla, <http://ec.europa.eu/jrc/en/peseta-iv>.

Az említett veszteségek értéke évi további 175 milliárd EUR összegre rúghat, ami az uniós GDP 1,38 %-át jelenti, ha a globális felmelegedés mértéke 3 °C-kal túllépi az iparosodás előtti szintet, szemben a 2 °C-os értéknél jelentkező évi 65 milliárd EUR összegű, illetve az 1,5 °C-os értéknél jelentkező évi 36 milliárd EUR összegű veszteséggel. Ez aránytalan károkat okozna bizonyos csoportoknak, különösen a már egyébként is kiszolgáltatott helyzetben lévőknek és azoknak a régióknak, amelyek már jelenleg is kihívásokkal szembesülnek.

- (3) „Az európai zöld megállapodás” című, 2019. december 11-i bizottsági közlemény (a továbbiakban: az európai zöld megállapodás) meghatározza azt a stratégiát, amelyet az Uniónak követnie kell ahhoz, hogy az első klímasemleges kontinenssé válhasson, és egy olyan fenntartható, méltányosabb és virágzóbb társadalommá alakulhasson át, amely tiszteletben tartja bolygónk tűrőképességének határait. A méltányos átállás szükségessége az európai zöld megállapodás szerves részét képezi, és a megállapodás hangsúlyozta, hogy az említett átállásból egyetlen ember és egyetlen térség sem maradhat ki. Az európai klímarendelet¹ meghatározza azt a kötelező uniós szintű célkitűzést, hogy 2050-ig el kell érni klímasemlegességet, valamint azt a kötelező köztes célértéket, hogy 2030-ra az 1990-es szinthez képest legalább 55 %-kal kell csökkenteni az Unión belüli nettó üvegházhatásúgáz-kibocsátást. A 2030-ig tartó időszakra szóló 8. környezetvédelmi cselekvési program² célja, hogy igazságos, méltányos és inkluzív módon felgyorsítsa a klímasemleges, fenntartható, mérgező anyagoktól mentes, erőforrás-hatékony, megújuló energiaforrásokon alapuló, reziliens és versenyképes körforgásos gazdaságra való zöld átállást, valamint hogy megóvja, helyreállítsa és javítsa a környezet állapotát.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1119 rendelete (2021. június 30.) a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozásáról és a 401/2009/EK rendelet, valamint az (EU) 2018/1999 rendelet módosításáról (európai klímarendelet) (HL L 243., 2021.7.9., 1. o.).

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/591 határozata (2022. április 6.) a 2030-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési programról (HL L 114., 2022.4.12., 22. o.).

- (4) Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborújára tekintettel a „REPowerEU terv” című, 2022. május 18-i bizottsági közlemény (a továbbiakban: a REPowerEU terv) a 2022. március 10-i és 11-i Versailles-i nyilatkozattal összhangban intézkedéseket határoz meg az Unió Oroszországból származó fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének fokozatos megszüntetésére, amelyre – többek között napkollektorok, szélérőművek és hőszivattyúk telepítése, valamint az ipar dekarbonizációja és a megújulóenergia-projektek gyorsabb engedélyezése révén – a gázellátás diverzifikálása és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség gyorsabb csökkentése útján kerülne sor.

- (5) A klímasemleges gazdaságra és társadalomra való átálláshoz átfogó szakpolitikai fellépésre és jelentős beruházásokra van szükség számos területen, így például az éghajlat-politika, az energia, a közlekedés, a környezetvédelem, az ipar, a kutatás és az innováció területén¹. A 2030-ra vonatkozó kötelező uniós szintű célérték teljesítése érdekében a Bizottság 2021. július 14-én előterjesztette az „Irány az 55 %! az EU 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai célkitűzésének megvalósítása a klímasemlegesség elérése érdekében” című közleményt, számos kapcsolódó jogalkotási javaslattal együtt (a továbbiakban: az „Irány az 55 %!” csomag). Az „Irány az 55 %!” csomag javaslatokat tartalmaz a vonatkozó jogszabályok – többek között az uniós kibocsátáskereskedelmi rendszerről (a továbbiakban: EU ETS)², az energiaadóztatásról, az energiahatékonyságról és a megújuló energiáról szóló irányelvek, a személygépkocsikra és kisteherautókra vonatkozó szén-dioxid-kibocsátási előírásokról szóló rendelet, a földhasználathoz, a földhasználat-változtatáshoz és az erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó üvegházhatásúgáz-kibocsátás és -elnyelés energiapolitikai keretbe történő beillesztéséről szóló rendelet, az alternatív üzemanyagok infrastruktúrájáról szóló irányelv, valamint a jelenlegi EU ETS-n kívüli ágazatokra, nevezetesen a közlekedési és építőipari ágazatokra vonatkozó közös kötelezettségvállalási rendelet – naprakésszé tételére.

¹ Például az infrastruktúrát illetően az Uniónak ebben az évtizedben a becslések szerint csak az energiarendszerek terén évente 350 milliárd EUR összeggel többet kell befektetnie, hogy teljesíteni tudja a 2030-ra kitűzött kibocsátáscsökkentési célját, az egyéb környezetvédelmi célok megvalósításához pedig további 130 milliárd EUR összegre lesz szüksége.

² Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Unión belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról szóló 2003/87/EK irányelv, az üvegházhatású gázok uniós kibocsátáskereskedelmi rendszeréhez piaci stabilizációs tartalék létrehozásáról és működtetéséről szóló (EU) 2015/1814 határozat és az (EU) 2015/757 rendelet módosításáról (COM(2021) 551 final).

Az „Irány az 55 %!” csomag emellett új jogszabályokra irányuló javaslatokat is tartalmaz, különösen a tisztább üzemanyagok légi és tengeri közlekedési ágazatban való használatának támogatására, valamint az importárúk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmus létrehozására és egy Szociális Klímaalap létrehozására vonatkozóan, amely közvetlenül kapcsolódik az épületekben és a közúti közlekedésben használt tüzelőanyagok kibocsátáskereskedelmi rendszerének javasolt bevezetéséhez. Az „Irány az 55 %!” csomag és az ahhoz társuló, a szükséges köz- és magánberuházások támogatása és ösztönzése érdekében uniós szinten hozott intézkedések célja, hogy segítsék az új piacok – például a tiszta üzemanyagok és az alacsony kibocsátású járművek piaci – növekedésének a támogatását és felgyorsítását, csökkentve ezáltal a fenntartható átállás költségeit a vállalkozások és a polgárok számára egyaránt.

- (6) Az Európai Tanács a 2019. június 20-i ülésén „A 2019–2024-es időszakra szóló új stratégiai menetrend” című menetrendjében elkötelezte magát annak biztosítása mellett, hogy a klímasemlegességre való átállás méltányos és inkluzív legyen, és senkit ne hagyjon ki a fejlődés előnyeiből. Nemzetközi szinten a tagállamok jóváhagyták az Egyesült Nemzetek Szervezetének fenntartható fejlődési céljait és megerősítették a Párizsi Megállapodást, amelyek utalnak a munkaerő igazságos átszervezésének, valamint a tisztességes munka és a minőségi munkahelyek kialakításának a szükségszerűségére, továbbá arra, hogy az alkalmazkodásnak és a kapacitásépítésnek a nemek közötti egyenlőség szempontját érvényesítő módon kell megvalósulnia. A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet iránymutatásai nemzetközileg elfogadott szakpolitikai keretet biztosítanak a környezeti szempontból fenntartható gazdaságok és társadalmak felé történő, mindenki számára igazságos átmenethez¹. Ezen túlmenően 54 aláíró fél (országok és szociális partnerek) – beleértve az Unió nevében az Európai Bizottságot, valamint 21 tagállamot – jóváhagyta „A szolidaritásról és a méltányos átmenetről szóló sziléziai nyilatkozat” című nyilatkozatot², amelyet az UNFCCC feleinek Katowicében tartott 24. konferenciáján fogadtak el. Az Unió és tíz tagállam aláírta „Az igazságos átmenet feltételeinek nemzetközi támogatása” című nyilatkozatot, amelyet az UNFCCC feleinek Glasgow-ban tartott 26. konferenciáján fogadtak el, és amelyben a felek kötelezettséget vállaltak arra, hogy a nemzetileg meghatározott hozzájárulásaik elérését célzó szakpolitikáikról és intézkedéseikről szóló jelentéstétel keretében készített kétévenkénti átláthatósági jelentésekbe az igazságos átmenetre vonatkozó információkat is belefoglalnak.

¹ Az iránymutatások meghatározzák az igazságos átmenet fogalmát, és felszólítják a politikai döntéshozókat és a szociális partnereket, hogy globális szinten mozdítsák elő az igazságos átmenetet.

² Lásd az ST 14545/2018 REV 1 dokumentumot.

- (7) A méltányosság és a szolidaritás a zöld átállásra irányuló uniós szakpolitikák meghatározó alapelvei, és szükségesek a közvélemény széles körű és tartós támogatásának elnyeréséhez. Az európai zöld megállapodás hangsúlyozza, hogy az átállásnak méltányosnak és inkluzívnak kell lennie, az embereket kell előtérbe helyeznie, és különös figyelmet kell fordítani azon régiók, iparágak, munkavállalók, háztartások és fogyasztók támogatására, akik, illetve amelyek a legnagyobb kihívásokkal néznek szembe. Ezenkívül „A méltányos átállást szolgáló erős szociális Európa” című, 2020. január 14-i bizottsági közleményben a hangsúlyozza, hogy az európai zöld megállapodás végrehajtása biztosítani fogja Európa számára az eszközöket ahhoz, hogy jobb eredmények elérésére legyen képes a felfelé irányuló konvergencia, a társadalmi méltányosság és közös jólét terén. A globális méltányos átmenet és a fenntartható helyreállítás érdekében a világszerte biztosítandó tisztességes munkáról szóló, 2022. február 23-i bizottsági közlemény a tisztességes munka előmozdítását világszerte az igazságos átmenet és a világjárványból való inkluzív, fenntartható és reziliens helyreállítás középpontjába helyezi.

- (8) A „Cselekvési terv a szociális jogok európai pillérének megvalósítására” című, 2021. március 4-i bizottsági közlemény¹ kiemeli, hogy egységre, koordinációra és szolidaritásra van szükség ahhoz, hogy el lehessen indulni egy olyan zöldebb és digitálisabb évtized felé, amelyben az európaiak boldogulhatnak. A Bizottság a cselekvési tervben három kiemelt uniós célt javasolt 2030-ra, nevezetesen azt, hogy 2030-ra a 20–64 év közötti korú népesség legalább 78 %-ának foglalkoztatottnak kell lennie²; hogy a felnőttek legalább 60 %-ának évente részt kell vennie képzésen³; és hogy a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek számát 2030-ig legalább 15 millióval csökkenteni kell⁴. Ezeket a 2030-ra kitűzött kiemelt célokat az uniós vezetők az állam-, illetve kormányfők 2021. május 7-én és 8-án Portóban tartott nem hivatalos találkozásán a 2021. május 8-i portói nyilatkozatban, az Európai Tanács pedig a 2021. június 24-25-i következtetéseiben üdvözölte.

¹ A szociális jogok európai pillére, amelyet a Tanács, az Európai Parlament és a Bizottság a 2017. novemberi göteborgi csúcstalálkozón hirdetett ki és írt alá, az Unió iránytűje az erős szociális Európa megteremtéséhez.

² Ezen átfogó cél elérése érdekében Európának arra kell törekednie, hogy 2019-hez képest legalább felére csökkentse a nemek közötti foglalkoztatási különbséget; a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő (15–29 éves) fiatalok (NEET-fiatalok) arányát 9 %-ra csökkentse, valamint bővítse az intézményes keretek közötti kisgyermekkorú nevelés és gondozás lehetőségeit.

³ Különösen, a 16–74 év közötti korú népesség legalább 80 %-ának rendelkeznie kell alapvető digitális készségekkel, valamint tovább kell csökkenteni a korai iskolaelhagyást, és növelni kell a felső középfokú oktatásban való részvételt.

⁴ A szegénységből vagy a társadalmi kirekesztettségből kiemelendő 15 millió ember között legalább 5 millió gyermeknek kell lennie.

- (9) A zöld átállás – amennyiben azt megfelelő szakpolitikák kísérik¹ – 2030-ig összesen mintegy 1 millió², 2050-ig pedig 2 millió³ további minőségi munkahelyet teremthet az Unióban olyan ágazatokban, mint például az építőipar, az információs és kommunikációs technológiák (IKT) vagy a megújuló energia, miközben enyhítené a középszintű képzettséget igénylő munkahelyeknek az automatizálás és a digitalizáció következtében bekövetkező tartós csökkenését. Egy pesszimista forgatókönyv szerint azonban a klímasemlegességre való zöld átállás hatásai akár 0,39 %-os GDP-csökkenést, illetve a munkahelyek akár 0,26 %-ának⁴ megszűnését eredményezhetik az Unióban, ha a zöld átállást nem támogatja szakpolitikák megfelelő kombinációja.

¹ A Bizottság „*«Írány az 55 %!»: Az EU 2030-ra vonatkozó éghajlat-politikai célkitűzésének megvalósítása a klímasemlegesség elérése érdekében*” című, 2021. július 14-i közleménye.

² Bizottsági szolgálati munkadokumentum: „Az EU 2030-ra vonatkozó éghajlatvédelmi törekvésének fokozása – Beruházás a klímasemleges jövőbe az európai polgárok érdekében” című közleményt kísérő hatásvizsgálat (SWD(2020) 176 final). Az E-QUEST-en alapuló előrejelzések, az „alacsonyán képzett munkaerő alacsonyabb mértékű adóztatása” forgatókönyvet alkalmazva.

³ Európai Bizottság (2019), Sustainable growth for all: choices for the future of Social Europe, Employment and Social Developments in Europe 2019 (Fenntartható növekedés mindenki számára: a szociális Európa jövőjével kapcsolatos döntések, Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában, 2019), 2019. július 4. A COM(2018) 773 bizottsági közleményt kísérő részletes elemzés alapján.

⁴ SWD(2020) 176 final.

- (10) A zöld átállásnak a vállalkozásokra és a foglalkoztatásra gyakorolt hatásai ágazatonként, foglalkozásonként, régióként és országonként eltérőek lesznek, ami az ágazatokon és az ipari ökoszisztémákon belül munkahelyváltásokat, az ágazatok és az ipari ökoszisztémák között pedig jelentős munkaerő-átcsoportosításokat fog eredményezni¹. Az érintett vállalatokban, ágazatokban és ökoszisztémákban lezajló szerkezetátalakítás és kiigazítás új üzleti modellek kidolgozását, valamint a munkaerő ágazatok és régiók közötti jelentős átcsoportosítását teszi szükségessé. Például egyes bányászati tevékenységekben vagy a fosszilis tüzelőanyagokon alapuló energiatermelésben, valamint a gépjárműipar egyes szegmenseiben várhatóan munkahelyek szűnnek majd meg. Ezzel szemben új munkalehetőségek várhatók a körforgásos értékmegtartási tevékenységek, valamint a fenntartható közlekedés és energiatermelés terén. A tagállamoknak ezért a szociális partnerekkel és/vagy a helyi és regionális önkormányzatokkal és érdekelt felekkel együttműködve kellően részletes megközelítéseket kell követniük, az egyes érintett régiókra és ökoszisztémákra összpontosítva.

¹ SWD(2020) 176 final.

- (11) Minőségi munkalehetőségek teremtésével mindenki számára, valamint az energia- és közlekedési szegénység enyhítését és megelőzését célzó intézkedésekkel párosulva a zöld átállás hozzájárulhat a jövedelmek növeléséhez, valamint az egyenlőtlenségek és a szegénység általános csökkentéséhez¹. Ezáltal hozzájárulhat a már meglévő társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek és társadalmi kirekesztés kezeléséhez, az egészség és a jóllét javításához, valamint az egyenlőség – többek között a nemek közötti egyenlőség – előmozdításához. Különös figyelmet kell fordítani bizonyos népességcsoportokra, különösen azokra, akik már eleve kiszolgáltatott helyzetben vannak. Ide tartoznak különösen az alacsony és az alacsony-közepes jövedelmű háztartások, amelyek jövedelmük nagy részét alapvető szolgáltatásokra, mint például energiára, közlekedésre és lakhatásra fordítják, valamint a mikro-, kis- és középvállalkozások. A modellezés eredményei azt mutatják, hogy az, hogy a környezetvédelmi adók progresszívek vagy regresszívek-e, nagyban függ az eszköz kialakításától, ideértve például azt, hogy a jövedelemadó-csökkentések vagy más bevétel-visszaforgatási lehetőségek milyen mértékben célozzák meg az alacsonyabb jövedelműeket².

¹ Európai Bizottság (2019), Sustainable growth for all: choices for the future of Social Europe, Employment and Social Developments in Europe 2019 (Fenntartható növekedés mindenki számára: a szociális Európa jövőjével kapcsolatos döntések, Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában, 2019), 5. fejezet, 2019. július 4., valamint Európai Bizottság (2020), Leaving no one behind and striving for more: fairness and solidarity in the European social market economy, Employment and Social Developments in Europe 2020 (Senkit nem szabad hátrahagyni és többre kell törekedni: méltányosság és szolidaritás az európai szociális piacgazdaságban, Foglalkoztatási és szociális fejlemények Európában, 2020), 4.2.2. fejezet, 2020. szeptember 15. Ebben az összefüggésben az általános szegénység mérése a szegénységi arány elfogadott mutatója alapján történik, összhangban a szociális eredménytábla mutatóival és a szociális jogok európai pillérének megvalósítására irányuló cselekvési terv kapcsolódó, 2030-ra vonatkozó kiemelt célkitűzésével.

² IEEP (2021), [Green taxation and other economic instruments: internalising environmental costs to make the polluter pay \(Zöld adózás és más gazdasági eszközök: a környezeti költségek internalizációja a „szennyező fizet” elv érvényesítése érdekében\)](#).

- (12) A körforgásos értékmegetartási tevékenységek (beleértve a javítást, az újrafelhasználást, az újragyártást és a szolgáltatósodási üzleti modelleket) elősegíthetik az árukhoz és szolgáltatásokhoz való megfizethető és fenntartható hozzáférést. Emellett munkahelyeket és lehetőségeket teremtenek a készségek különböző szintjein, többek között a nők, a fogyatékkal élő személyek és a kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportok számára, mégpedig az ezeken a területeken aktív szociális gazdasági szervezetek közreműködésével. A körforgásos értékmegetartási tevékenységek a körforgásos termékek előmozdítása révén jelentősen csökkentik a szén-dioxid-kibocsátást, miközben a létrehozott munkahelyek a fenntartandó, felújítandó vagy megosztandó termékek közelében helyezkednek el.
- (13) A jövedelmekre és életkörülményekre vonatkozó uniós statisztikákban a 2019–2020-as időszakra vonatkozóan rendelkezésre álló legfrissebb adatokból az derül ki, hogy az energiaszegénység az Unió lakosságának mintegy 8 %-át, azaz több mint 35 millió embert érintett, akik nem tudták megfelelően melegen tartani otthonukat, valamint hogy tagállamonként, illetve jövedelmi csoportonként jelentős eltérések tapasztalhatók¹. Az Energiaszegénységi Megfigyelőközpont – több mutató kombinációján alapuló – becslései szerint az Unióban több mint 50 millió háztartás él energiaszegénységben². Az energiaszegénység, amely az alacsony jövedelem, a rendelkezésre álló jövedelem energiára fordított részének magas aránya és a gyenge energiahatékonyság kombinációjából ered, egy ideje komoly kihívást jelent az Unió számára. Emellett az energiaszegénység kockázata a magas és ingadozó energiaárak miatt is növekszik, amelyek több tényezőre – többek között Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborújával és az arra adott uniós szakpolitikai válaszüntézkedésekkel kapcsolatos tényezőkre – vezethetők vissza. A szegénység ezen formája nemcsak az alacsony jövedelmű háztartásokat érinti, hanem számos tagállamban az alacsony-közepes jövedelmű háztartásokat is.

¹ Ráadásul az uniós polgárok mintegy 6,2 %-ának, azaz több mint 27 millió embernek van közüzemi tartozása.

² Európai Bizottság, EPOV Annual Report: Addressing Energy Poverty in the European Union: State of Play and Action (Az Energiaszegénységi Megfigyelőközpont éves jelentése: Az energiaszegénység kezelése az Európai Unióban – Az aktuális helyzet és a kapcsolódó intézkedések), 2019, 6. o.

Az átlagosnál magasabb energiaigényű háztartások, köztük a gyermekes családok – az egyszülős családokat is beleértve –, a fogyatékossgal élő személyek és az idősek szintén jobban ki vannak téve az energiaszegénységnek¹ és annak hatásainak. A nőket – és köztük is különösen az egyedülálló szülőket és az idősebb nőket² – szintén nagyobb mértékben érinti az energiaszegénység. Az energiaszegénység mellett egyre inkább elismertté válik a közlekedési szegénység fogalma is, amely azt jelenti, hogy a lakosság bizonyos csoportjai nem képesek maguknak biztosítani a közlekedési szolgáltatások társadalmilag és anyagilag szükséges szintjét. Az energia- és a közlekedési szegénység enyhítésére és megelőzésére irányuló megfelelő kísérő intézkedések nélkül félő, hogy e szegénységi formák súlyosbodnak, különösen a kibocsátási költségeknek az árképzésbe történő internalizálása vagy a nagyobb hatékonyságú, alacsonyabb kibocsátású alternatívákhoz való alkalmazkodás költségei miatt.

¹ Lásd az Európai Parlament Ipari, Kutatási és Energiaügyi Bizottsága (ITRE) számára szervezett, 2016. november 9-i „Energiaszegénység” című műhelytalálkozó jelentését.

² Lásd: Gender perspective on access to energy in the EU (Az energiához való hozzáférés nemi dimenziója az Unióban) (europa.eu), Gender and energy (Az energia és a nemek), a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (europa.eu), GFE-Gender-Issues-Note-Session-6.2.pdf (oecd.org).

- (14) A társadalmi méltányosság, kohézió és szolidaritás elvei szerves részét képezik a vonatkozó uniós szintű éghajlat-politikai, energetikai és környezetvédelmi kereteknek, többek között a „szennyező fizet” elv és a tagállamok közötti vállaláselosztás révén, valamint azok megjelennek az EU ETS kibocsátási egységeinek az Unión belüli szolidaritás, növekedés és összeköttetések céljából történő, bizonyos mértékű újraelosztásában, továbbá ezeknek a Modernizációs Alapban való felhasználásában, amely támogatást ad az alacsonyabb jövedelmű tagállamok energiarendszereinek korszerűsítéséhez szükséges jelentős beruházásokhoz. Ezen túlmenően az uniós energiapolitikai jogszabályok olyan eszközöket biztosítanak a tagállamok számára, amelyek révén gondoskodhatnak az energiaszegénységtől sújtott és kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartási felhasználók védelméről, anélkül hogy piaci torzulásokat okoznának. Bár ezek az eszközök hozzájárulnak a zöld átállás megkönnyítéséhez, céljuk, hogy általánosabban biztosítsák a szükséges védelmet, amint azt például „Az emelkedő energiaárak kezelése: a cselekvés és a támogatás eszköztára” című, 2021. október 13-i bizottsági közlemény és a REPowerEU terv is mutatja.

(15) A tagállamoknak számos eszköz áll rendelkezésükre ahhoz, hogy ismertessék és összehangolják a méltányos átállás érdekében hozott intézkedéseiket. Az (EU) 2018/1999 európai parlamenti és tanácsi rendelettel¹ összhangban készített nemzeti energia- és klímatervekben (NEKT) fel kell mérni az energiaszegénységben élő háztartások számát, és fel kell vázolni az energetikai átmenet társadalmi és területi következményeinek a kezeléséhez szükséges intézkedéseket. Az (EU) 2021/1056 európai parlamenti és tanácsi rendelettel² összhangban készített területi igazságos átmenet tervekben meg kell határozni az Igazságos Átmenet Alap keretében 2027-ig támogatásra jogosult területeket. A NextGenerationEU által finanszírozott, az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelettel³ összhangban készített nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervek a zöld átállás, az inkluzív növekedés, a társadalmi és területi kohézió, a reziliencia és a következő generáció kilátásainak előmozdítása érdekében reformokat és beruházásokat határoztak meg, 2026-ig terjedő végrehajtási idővel. Más programok és kezdeményezések, különösen a kohéziós politikai alapok keretében is végrehajtanak olyan intézkedéseket, melyek célja a méltányos átállás.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1999 rendelete (2018. december 11.) az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról, valamint a 663/2009/EK és a 715/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, a 94/22/EK, a 98/70/EK, a 2009/31/EK a 2009/73/EK, a 2010/31/EU, a 2012/27/EU és a 2013/30/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2009/119/EK és az (EU) 2015/652 tanácsi irányelv módosításáról, továbbá az 525/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 328., 2018.12.21., 1. o.).

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1056 rendelete (2021. június 24.) az Igazságos Átmenet Alap létrehozásáról (HL L 231., 2021.6.30., 1. o.).

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 057, 2021.2.18., 17. o.).

- (16) Az európai zöld megállapodásban és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvekre és szakpolitikákra építve lehetőség van a szakpolitikák átfogó és horizontális módon történő kialakításának fokozására, valamint a kiadásokkal kapcsolatos erőfeszítések koherenciájának biztosítására uniós és nemzeti szinten egyaránt. „A nemzeti energia- és klímatervek uniós szintű értékelése - A zöld átmenet előmozdítása és a gazdasági helyreállítás elősegítése az integrált energia- és éghajlat-politikai tervezés révén” című, 2020. szeptember 17-i bizottsági közleményben a Bizottság – bár elismerte, hogy a végleges nemzeti energia- és klímatervek tartalmaznak bizonyos mutatókat és szakpolitikákat az energiaszegénységre vonatkozóan –, megállapította, hogy a tervek nem mindig határozzák meg egyértelműen a méltányos átálláshoz, az átképzéshez és továbbképzéshez, illetve a munkaerőpiaci kiigazítások támogatásához szükséges finanszírozási igények fontossági sorrendjét. A területi igazságos átmenet terveknek kiválasztott területekre kell összpontosítaniuk, így nem várható el, hogy a méltányos átállásra vonatkozóan nemzeti szintű átfogó stratégiát és szakpolitikákat határozzanak meg. Bár az általuk támogatott és finanszírozással is segített reformoknak és beruházásoknak az a célja, hogy tartós hatást gyakoroljanak, mind a területi igazságos átmenet tervek, mind a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek időben korlátozottak.

(17) A klímasemlegességre való méltányos átállás, amelyet 2050-ig kell megvalósítani az Unióban, biztosítani fogja, hogy senkit ne hagyjunk hátra, ideértve különösen a zöld átállás által leginkább érintett munkavállalókat és háztartásokat, közülük is főleg a már kiszolgáltatott helyzetben lévőket. E célból a tagállamoknak az ajánlásban foglaltaknak megfelelően átfogó szakpolitikai csomagokat¹ kell bevezetniük, meg kell erősíteniük a méltányos zöld átállást előmozdító horizontális elemeket, és optimálisan kell felhasználniuk a köz- és magánfinanszírozást. A szakpolitikai csomagoknak figyelembe kell venniük azokat a személyeket és háztartásokat, akiket, illetve amelyeket a leginkább érint a zöld átállás – különösen a munkahelyek megszűnése, valamint a megváltozott munkakörülmények és/vagy a munkával kapcsolatos új feladatok révén –, valamint azokat, akiknek, illetve amelyeknek a rendelkezésre álló jövedelmét, a kiadásait és az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést a zöld átállás kedvezőtlenül érinti. A szakpolitikai csomagoknak a leginkább érintett csoportok tagjaiként elsősorban (de nem kizárólag) a kiszolgáltatott helyzetben lévő embereket és háztartásokat, különösen a munkaerőpiacról – például készségeik, területi munkaerőpiaci körülményeik vagy más jellemzőik, például nemük, faji vagy etnikai származásuk, vallásuk vagy meggyőződésük, fogyatékoságuk, koruk vagy szexuális irányultságuk miatt – leginkább kizorultakat kell figyelembe venniük. Emellett a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek és háztartások közé tartozhatnak azok, akik, illetve amelyek szegénységben és/vagy energiaszegénységben élnek, vagy akiket, illetve amelyeket szegénység és/vagy energiaszegénység fenyeget, a mobilitás akadályaival szembesülnek vagy túlzottan nagy terhet jelentenek számukra a lakhatási költségek, az egyszülős háztartásokat is beleértve, amelyek esetében a családfelelőseink gyakrabban nő, mint férfi. A szakpolitikai csomagokat a helyi körülményekhez kell igazítani, figyelembe véve az Unió legsérülékenyebb és legtávolabbi részeinek, többek között a legkülső régióknak és a szigeteknek a szükségleteit.

¹ Különösen a 2021. és 2022. évi éves fenntartható növekedési stratégiák, a 2021. évi euróvezeti ajánlások és az országspecifikus ajánlások.

(18) A minőségi foglalkoztatás aktív támogatásának a munkavállalók, az álláskeresők, a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő személyek és a zöld átállás által leginkább érintett önálló vállalkozók megsegítésére kell összpontosítania. Különösen az alulreprzentált személyeknek, mint például a nőknek, az alacsony képzettségű munkavállalóknak, a fogyatékossgal élő személyeknek, az időseknek vagy a munkaerőpiaci változásokhoz való alkalmazkodásra viszonylag kevésbé képes személyeknek van szükségük támogatásra a foglalkoztathatóságuk javításához és a munkakereséshez, összhangban a Covid19-válságot követően az (EU) 2021/402 bizottsági ajánlással¹. A korábbi szakpolitikai iránymutatásokra, különösen az említett ajánlásra, valamint az (EU) 2020/1512² és az (EU) 2021/1868 tanácsi határozatra³ építve a szakpolitikai csomagoknak ezért testre szabott intézkedéseket kell tartalmazniuk a következők érdekében: a munkaerő-felvétel és az átállást segítő ösztönzők támogatása, a vállalkozások támogatása, különösen a nők és a fogyatékossgal élő személyek esetében, valamint a minőségi munkahelyteremtés támogatása, mindenképp a mikro-, kis- és középvállalkozások esetében, valamint a leginkább érintett területeken. Ezek az intézkedések – megfelelő uniós támogatással kombinálva – az olyan munkaerőpiaci kihívások kezelésében is fontos szerepet játszhatnak, mint például az ukrán menekültek beáramlásából különösen a leginkább érintett tagállamokban fakadó kihívások. Elő kell mozdítaniuk továbbá a munkakörülményekre vonatkozó meglévő szabályok hatékony végrehajtását és érvényesítését, valamint támogatniuk kell a társadalmilag felelős szerkezetátalakítást a meglévő szabályokkal és normákkal összhangban. A szociális partnerek létfontosságú szerepet töltenek be azáltal, hogy párbeszéd révén hozzájárulnak a zöld átállás foglalkoztatási és társadalmi következményeinek a kezeléséhez.

¹ A Bizottság (EU) 2021/402 ajánlása (2021. március 4.) a Covid19-válságot követően a foglalkoztatás hatékony és aktív támogatásáról (EASE) (HL L 80., 2021.3.8., 1. o.).

² A Tanács (EU) 2020/1512 határozata (2020. október 13.) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról (HL L 344., 2020.10.19., 22. o.).

³ A Tanács (EU) 2021/1868 határozata (2021. október 15.) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról (HL L 379., 2021.10.26., 1. o.).

(19) A mindenki számára elérhető minőségi és inkluzív oktatás, képzés és egész életen át tartó tanulás elengedhetetlen feltétele annak, hogy a munkaerő rendelkezzen a zöld átállás megvalósításához szükséges készségekkel. A méltányos átállással kapcsolatos szempontokat ezért be kell építeni a nemzeti készségfejlesztési stratégiák kidolgozásába és végrehajtásába, figyelembe véve a Bizottság által az „európai készségfejlesztési programban”¹ és az „új, aktualizált iparstratégiában”² tett javaslatokat. A készségfejlesztési paktum keretében létrehozott készségfejlesztési partnerségek szintén fontos hajtóerőt jelentenek majd. A munkaerőpiaccal és a készségekkel kapcsolatos naprakész információgyűjtés és előrelátás – regionális, ágazati és foglalkozási szinten is – lehetővé teszi a releváns foglalkozásspecifikus és transzverzális készségek iránti igények azonosítását és előrejelzését, ami alapul szolgálhat a tanterveknek a zöld átálláshoz szükséges készségigényekhez való igazításához is. A szakképzésnek fel kell vértéznie a fiatalokat és a felnőtteket – különös tekintettel a nőkre és az alacsony képzettségű munkavállalókra – a zöld átállással való sikeres megbirkózáshoz szükséges készségekkel a 2020/C 417/01 tanácsi ajánlással³ összhangban.

¹ A Bizottság „A fenntartható versenyképességre, a társadalmi méltányosságra és a rezilienciára vonatkozó európai készségfejlesztési program” című, 2020. július 1-jei közleménye.

² A Bizottság „A 2020. évi új iparstratégia frissítése: Erősebb egységes piac kiépítése Európa fellendülése érdekében” című, 2021. május 5-i közleménye.

³ A Tanács 2020/C 417/01 ajánlása (2020. november 24.) a fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát célzó szakképzésről (HL C 417., 2020.12.2., 1. o.).

A mindenekelőtt a fiataloknak szóló tanulószervezéses gyakorlati képzések és fizetett szakmai gyakorlatok – amelyek erős képzési elemeket tartalmaznak – segítik a munkaerőpiaci átmeneteket, különösen az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzésekhez hozzájáruló tevékenységek, valamint a szakemberhiánnyal küzdő ágazatok felé. Elő kell mozdítani a felnőttek egész életen át tartó tanulásban való részvételének növelését a továbbképzési és átképzési igények kielégítése érdekében, többek között azáltal, hogy lehetővé teszi az egyének számára, hogy igényeikre szabott képzést keressenek, valamint – adott esetben – a zöld átálláshoz szükséges készségekkel kapcsolatos rövid, minőségbiztosított tanfolyamok révén, figyelembe véve az (EU) 2022/... tanácsi ajánlást¹⁺, amelynek célja, hogy megkönnyítse az ilyen tanfolyamok eredményeinek értékelését és elismerését.

¹ A Tanács (EU) 2022/... ajánlása (2022...) az egész életen át tartó tanulást és a foglalkoztathatóságot segítő mikrotanúsítványokra vonatkozó európai megközelítésről (HL ...).

⁺ HL: Kérjük illessze be a szövegbe az ST 9237/22 dokumentumban szereplő ajánlás számát és illessze be a lábjegyzetbe az említett ajánlás számát, dátumát és HL-hivatkozását.

(20) A zöld átállásból fakadó sajátos szükségletek fényében meg kell vizsgálni az adókedvezmény-rendszerek és a szociális védelmi rendszerek összetételét, tükrözve a „szennyező fizet” elvet, valamint annak szükségességét, hogy a kísérő politikák ne vezessenek be támogatást a fosszilis tüzelőanyagok fogyasztására, ne kössék a fogyasztókat egy adott technológiához, és ne csökkentsék az épületfelújításokra és a hőenergia-rendszerek helyettesítésére irányuló ösztönzőket, továbbá ne csökkentsék az energiahatékonysági intézkedésekre irányuló ösztönzőket. A különböző szakpolitikák kombinációja támogathatja a legkiszolgáltatottabb helyzetben lévő háztartásokat és a zöld átállás által leginkább érintett munkavállalókat. A nemzeti és az egyedi helyzettől függően ez magában foglalhatja például az adóztatás súlypontjának a munka felől az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzések felé történő eltolódását az energiaadó-irányelv felülvizsgálatára irányuló javaslatban¹ előirányzottak szerint, a munkanélküliségi rendszerek felülvizsgálatát és/vagy szükség esetén az ideiglenes és célzott közvetlen jövedelemtámogatást. A szociális védelmi rendszereket – a társadalmi befogadásra irányuló politikákat is beleértve – felül lehet vizsgálni és adott esetben ki lehet igazítani a zöld átállás fényében, mindenekelőtt a jövedelembiztonság biztosítása érdekében, különösen a munkahelyváltás során, valamint a megfelelő szociális, egészségügyi és gondozási szolgáltatások megfelelő szociális infrastruktúra révén történő biztosítása érdekében, kiváltképp a leginkább érintett területeken, például a vidéki térségekben és a távoli területeken, mint például a legkülső régiókban, a társadalmi kirekesztés megelőzése és az egészségügyi kockázatok kezelése céljából. A gyermekek társadalmi kirekesztődésének megelőzése és leküzdése érdekében a gyermekekkel kapcsolatos szociális infrastruktúrába irányuló beruházások célja annak biztosítása, hogy a rászoruló gyermekek hozzáférjenek a kulcsfontosságú szolgáltatásokhoz, amint azt az (EU) 2021/1004 tanácsi ajánlás² is meghatározza.

¹ Az energiatermékek és a villamos energia uniós adóztatási keretének átszervezéséről szóló tanácsi irányelvre (átdolgozás) irányuló javaslat (COM(2021) 563 final) előirányozza, hogy az energiatermékek és a villamos energia esetében az adóztatás súlypontja az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzések felé tolódjon el.

² A Tanács (EU) 2021/1004 ajánlása (2021. június 14.) az európai gyermekgarancia létrehozásáról (HL L 223., 2021.6.22., 14. o.).

- (21) Az éghajlatváltozás visszafordíthatatlan hatásaival szembeni fizikai és pénzügyi reziliencia inkluzív módon történő kiépítése érdekében elő kell mozdítani a kockázattudatossági, kockázatsökkentési és kockázátátruházási megoldásokat, különösen a biztosítási megoldások elérhetőbbé tétele, valamint az éghajlatváltozás fizikai hatásainak csökkentését célzó katasztrófakockázat-kezelésbe és alkalmazkodásba való beruházás révén, ezáltal csökkentve a veszteségeket és az éghajlatvédelmi rést, figyelembe véve a mikro-, kis- és középvállalkozásokat, valamint a vidéki térségeket és a távoli területeket, mint például a legkülső régiókat és a szigeteket. Az éghajlattal kapcsolatos sokkhatások hatékonyabb megelőzése, az azokra való jobb felkészülés és reagálás érdekében meg kell erősíteni a nemzeti és uniós szintű katasztrófakockázat-kezelést, a polgári védelmi rendszereket is beleértve.

(22) Mindenkinek joga van a jó minőségű alapvető szolgáltatásokhoz, többek között az energiához, a közlekedéshez, a vízhez, a megfelelő higiénias létesítményekhez, a pénzügyi szolgáltatásokhoz és a digitális kommunikációhoz, és az ilyen szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés érdekében támogatást kell nyújtani a rászorulóknak¹. Továbbá a rászorulóknak számára hozzáférést kell biztosítani jó minőségű szociális lakásokhoz vagy lakhatási támogatáshoz². Ezenkívül az alacsony és közepes jövedelmű háztartások, a kiszolgáltatott helyzetben lévő felhasználók – a végső felhasználókat is beleértve –, az energiaszegénységben élő vagy annak kockázatának kitett személyek, valamint a szociális bérlakásokban élők az „első az energiahatékonyság” elv alkalmazásából származó előnyökből is részesülhetnek. Az energiafogyasztók védelmének és pozíciójuk megerősítésén túl konkrét intézkedésekre van szükség az energiaszegénység kiváltó okainak a megelőzése és kezelése érdekében, különösen az energiahatékonyság javítását célzó beruházások előmozdítása révén, mindenekelőtt a szociális lakhatási ágazatban. Az energiahatékonysági irányelv³ és az épületek energiahatékonyságáról szóló irányelv javasolt naprakésszé tétele⁴, amely a felújítás fő nem gazdasági jellegű akadályaival is foglalkozni kíván, így például a megosztott ösztönzők kérdésével, többek között a tulajdonos–bérlő viszonylatban és a társtulajdonosi struktúrákban. Ebben az összefüggésben különös figyelmet kell fordítani a nőkre és az energiaszegénység által jobban fenyegetett konkrét csoportokra, mint például a fogyatékossgal élő személyekre, az egyedülálló szülőkre, az idősekre, a gyermekekre és a faji vagy etnikai kisebbséghez tartozó személyekre.

¹ A szociális jogok európai pillérének – amelyet az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság hirdetett ki ünnepélyesen 2017. november 17-én – 20. alapelve.

² A szociális jogok európai pillére – amelyet az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság hirdetett ki ünnepélyesen 2017. november 17-én – 19. alapelvének a) pontja.

³ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve az energiahatékonyságról (átdolgozás) (COM(2021) 558 final).

⁴ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve az épületek energiahatékonyságáról (átdolgozás) (COM(2021) 802 final).

A már meglévő és újonnan felmerülő mobilitási kihívások támogató intézkedésekkel és a szükséges infrastruktúra – mint például a közforgalmú személyszállítás – fejlesztésével kezelhetők. A fenntartható mobilitás és a különböző közlekedési módok – a magánközlekedést és a közforgalmú személyszállítást is beleértve – megfizethetősége, hozzáférhetősége és biztonsága kulcsfontosságú annak biztosításához, hogy mindenki élvezhesse a zöld átállás előnyeit és részt vehessen abban. A városi mobilitás jelentős szerepet játszik ebben az összefüggésben, amint azt „A városi mobilitás új uniós keretrendszere” című, 2021. december 14-i bizottsági közlemény is tükrözi.

- (23) A szakpolitikai fellépést a méltányos átállásra irányuló, a társadalom egészére kiterjedő megközelítéssel kell támogatni, amely a politikai döntéshozatal koordinációján és az operatív kapacitások megerősítésén alapul minden szinten és minden releváns szakpolitikai területen, aktív szerepet adva a regionális és helyi önkormányzatoknak. E szakpolitikai fellépésnek továbbá a szociális partnerek valamennyi szinten és szakaszban történő bevonásán, valamint a civil társadalom és az érdekelt felek hatékony és eredményes részvételén kell alapulnia. Ez a koordináció és szerepvállalás biztosíthatja, hogy az európai zöld megállapodás méltányosságra és szolidaritásra vonatkozó elveit a kezdetektől fogva beépítsék a szakpolitikák kialakításába, végrehajtásába és nyomon követésébe, megteremtve ezzel a zöld átállást előmozdító inkluzív szakpolitikák széles körű és hosszú távú támogatásának alapját.
- (24) A méltányos és inkluzív átmenetet biztosító, megbízható szociális és munkaerőpiaci politikák bevezetésének szilárd tényeken kell alapulnia. Ezért a fogalom meghatározások, koncepciók, osztályozások és módszertanok fokozatos harmonizációja és következetessége – különösen az (EU) 2020/1563 bizottsági ajánlás¹ alapján – megkönnyíti az értékeléseket és azok összehasonlíthatóságát. További kutatási és innovációs tevékenységekkel meg lehet erősíteni a tudásalapot, amely felhasználható a szakpolitikai és nyilvános viták során. Másfelől a nagyközönséggel és a legfontosabb érdekelt felekkel – például az értékelések, valamint az előrettekintési és nyomonkövetési gyakorlatok eredményeiről – folytatott eszmecsere elősegíthetik a szakpolitikai döntéshozatalt és a széles körű felelősségvállalást.

¹ A Bizottság (EU) 2020/1563 ajánlása (2020. október 14.) az energiaszegénységről (HL L 357., 2020.10.27., 35. o.).

- (25) Megfelelő részletes és jó minőségű, nemekre lebontott adatokra és mutatókra van szükség, különösen az éghajlat-politikák foglalkoztatási, társadalmi és elosztási hatásainak értékeléséhez. Ilyen adatok és mutatók jelenleg nem állnak teljeskörűen rendelkezésre. Például, bár történt némi előrelépés az energiaszegénység mérése terén, a nemzeti körülményeket figyelembe véve ki lehetne dolgozni a közlekedési szegénység mérésére szolgáló mutatókat. A nyomon követést és az értékelést számos intézkedéssel meg lehet erősíteni, a mutatókra, az eredménytáblákra, valamint a kisléptékű kísérleti projektekre és a szakpolitikai kísérletekre összpontosítva. Az intézkedéseknek a meglévő eredménytáblákra, például a szociális eredménytáblára és az európai zöld megállapodás eredménytáblájára kell építeniük, illetve ezekből kell kiindulniuk, mivel ezek releváns információkat tartalmaznak a méltányos átállásra vonatkozó szakpolitikák egyes aspektusairól.

- (26) A köz- és magánfinanszírozás optimális és hatékony felhasználása, valamint az összes rendelkezésre álló forrás mozgósítása és hatékony felhasználása különösen fontos a zöld átállásból eredő jelentős beruházási igények fényében. Uniós szinten a releváns intézkedéseket az uniós költségvetés és a NextGenerationEU támogatja. Végrehajtásuk a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz, az igazságos átmenet mechanizmus, ezen belül az Igazságos Átmenet Alap (IÁA), az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+), az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), a Kohéziós Alap, a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás (REACT-EU), az ERASMUS+ és az elbocsátott munkavállalók támogatását szolgáló Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap (EGAA), a LIFE program, a Horizont Európa program, a Modernizációs Alap és az Innovációs Alap¹, valamint a közös agrárpolitika (KAP) alá tartozó alapok keretében történik. Emellett a Bizottság a technikai támogatási eszközön keresztül támogatja a tagállamokat azáltal, hogy testre szabott technikai szaktanácsadást biztosít a reformok megtervezéséhez és végrehajtásához, ideértve a karbonsemlegességre való méltányos átállást előmozdító reformokat is.

¹ Az uniós költségvetésen és a NextGenerationEU-n kívül.

- (27) Az európai szemeszter az Unió gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai koordinációs kerete. A versenyképes fenntarthatóság négy dimenziója köré szerveződve a helyreállítási szakaszban, valamint a zöld és digitális átállás előmozdításában is be fogja tölteni ezt a szerepet, támogatva a fenntartható fejlődési célok megvalósítását. Az európai szemeszter keretében a Bizottság szorosan nyomon fogja követni a társadalmi-gazdasági eredményeket és hatásokat, és adott esetben célzott országspecifikus ajánlásokat fog javasolni annak biztosítása érdekében, hogy senki ne maradjon le. Prioritást fog élvezni e tevékenységeknek a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz keretében támogatott intézkedésekkel való kiegészítő jellege. Ezen ajánlás nyomon követésére ezért adott esetben az európai szemeszter keretében kerül majd sor, saját hatáskörüknek megfelelően többek között az illetékes bizottságokon belül, megfelelő értékelések, szakpolitikai hatásértékelések és az ezen ajánlásban foglalt iránymutatás végrehajtásának állása alapján. A nyomonkövetési rendszer nem ró majd szükségtelen adminisztratív terhet a tagállamokra.
- (28) Emellett a tagállamoknak – az (EU) 2018/1999 rendelet 14. cikkével összhangban – a nemzeti energia- és klímaterveik 2023-as tervezetének és 2024-es végső aktualizálásának részeként ezen ajánlás alapján mérlegelniük kell a foglalkoztatási, társadalmi és elosztási hatásvizsgálatok és a méltányos átállással kapcsolatos szempontok általános érvényesítését az energiaunió öt dimenziójában, és tovább kell erősíteniük az e hatások kezelésére irányuló szakpolitikai intézkedéseket, különös tekintettel az energiaszegénységre.

- (29) Továbbá ezen ajánlás végrehajtásának nyomon követése építhet a – például az európai szemeszter keretében – kialakított többoldalú felügyeleti folyamatokkal összefüggésben rendelkezésre álló tényanyagra. A Tanács vagy a Bizottság az Európai Unió működéséről szóló szerződés 150., illetve 160. cikkével összhangban felkérheti a Foglalkoztatási Bizottságot és a szociális védelemmel foglalkozó bizottságot, hogy saját hatáskörükön belül – más érintett bizottságokkal, különösen a Gazdaságpolitikai Bizottsággal együttműködve – vizsgálják meg ezen ajánlás végrehajtását a Bizottság megfelelő jelentéstétele és más többoldalú felügyeleti eszközök alapján. Ennek fényében a Bizottság azon dolgozik, hogy javítsa a nemekre lebontott adatok rendelkezésre állását, aktualizálja és alkalmazza a meglévő keretrendszereket és módszertani iránymutatásokat, többek között a közlekedési és az energiaszegénység, illetve a környezeti egyenlőtlenségek mérésére, valamint a szakpolitikai intézkedések eredményességének és tényleges hatásának értékelésére vonatkozóan,

ELFOGADTA EZT AZ AJÁNLÁST:

CÉLKITŰZÉSEK

1. Az európai zöld megállapodásnak és a szociális jogok európai pillérének az elveivel összhangban ezen ajánlás célja annak biztosítása, hogy az Unió klímasemleges és környezeti szempontból fenntartható gazdaságra történő, 2050-ig megvalósítandó átállása méltányos legyen, amely nem hagyja, hogy bárki is lemaradjon.
2. A Tanács felkéri a tagállamokat, hogy e célból – adott esetben a szociális partnerekkel szorosan együttműködve – fogadjanak el és hajtsanak végre a foglalkoztatási és szociális szempontokat figyelembe vevő olyan átfogó és koherens szakpolitikai csomagokat, amelyek előmozdítják a méltányos átállást valamennyi szakpolitikában, különösen az éghajlat-, az energia- és a környezetvédelmi politikában, valamint hogy optimálisan használják fel a köz- és magánfinanszírozást.

FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

3. Ezen ajánlás alkalmazásában:
 - a) „zöld átállás”: az uniós gazdaságban és társadalomban az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzések elérése céljából – elsősorban szakpolitikák és beruházások révén – végrehajtandó átállás, összhangban a klímasemlegesség 2050-ig történő elérésére vonatkozó kötelezettséget megállapító európai klímarendelettel, az európai zöld megállapodással és a nemzetközi kötelezettségvállalásokkal, többek között a Párizsi Megállapodással, egyéb multilaterális környezetvédelmi megállapodásokkal, valamint a fenntartható fejlődési célokkal;

- b) „éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzések”: az (EU) 2020/852 európai parlamenti és tanácsi rendeletben¹ meghatározott hat célkitűzés, nevezetesen: az éghajlatváltozás mérséklése; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme; a körforgásos gazdaságra való átállás; a szennyezés megelőzése és csökkentése; valamint a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása;
- c) „a zöld átállás által leginkább érintett személyek és háztartások”: azok, akiknek a minőségi foglalkoztatáshoz – beleértve az önfoglalkoztatást is – és/vagy az oktatáshoz és képzéshez és/vagy a tisztességes életszínvonalhoz és az alapvető szolgáltatásokhoz való tényleges hozzáférése a zöld átállás közvetlen vagy közvetett következményeként jelentősen korlátozott, vagy akik esetében fennáll annak a kockázata, hogy e hozzáférés jelentősen korlátozott lesz;
- d) „kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek és háztartások”: azok, akik a zöld átállástól függetlenül korlátozott mértékben férnek hozzá a minőségi foglalkoztatáshoz – beleértve az önfoglalkoztatást is – és/vagy az oktatáshoz és képzéshez és/vagy a tisztességes életszínvonalhoz és az alapvető szolgáltatásokhoz, vagy akiknek esetében fennáll e korlátozottság veszélye, ami azzal jár, hogy kevésbé lesznek képesek alkalmazkodni a zöld átállás következményeihez;

¹ A fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról szóló 2020. június 18-i (EU) 2020/852 európai parlamenti és tanácsi rendelet („taxonómiai rendelet”) (HL L 198., 2020.6.22., 13. o.) létrehozza a fenntartható gazdasági tevékenységek közös osztályozási keretét.

- e) „mikro-, kis- és középvállalkozás”: olyan vállalkozás – az önálló vállalkozókat is beleértve –, amely 250-nél kevesebb személyt foglalkoztat, és amelynek a 651/2014/EU bizottsági rendelet¹ I. mellékletének 3–6. cikkével összhangban kiszámított éves árbevétele nem haladja meg az 50 millió EUR-t, és/vagy éves mérlegfőösszege nem haladja meg a 43 millió EUR-t;
- f) „energiaszegénység”: az az állapot, amikor a háztartások nem férnek hozzá az adott nemzeti kontextusban, valamint a hatályos szociálpolitikai és egyéb releváns szakpolitikai összefüggésben a megfelelő életszínvonalat és egészséget biztosító alapvető energetikai szolgáltatásokhoz, ideértve a megfelelő fűtést, hűtést, világítást és az árammal működő készülékekhez szükséges energiát²; az „energiaszegénység” ezen ajánlásban szereplő fogalom meghatározását kell alkalmazni, kivéve, ha az energiahatékonyságról szóló 2012/27/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvben³ – amelyet a 2021. július 14-i bizottsági javaslat⁴ módosíthat vagy felválthat – e fogalom ettől eltérő meghatározása szerepel majd, amely esetben ezen ajánlás alkalmazásában az utóbbi fogalom meghatározás lesz alkalmazandó;

¹ A Bizottság 651/2014/EU rendelete (2014. június 17.) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetőségéről (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.).

² Bár a „kiszolgáltatott helyzetben lévő fogyasztók” fogalmának meghatározása a tagállamokra van bízva, az – az energiaszegénységről szóló bizottsági ajánlással (C/2020/9600 final, HL L 357., 2020.10.27., 35. o.) összhangban – magában foglalja azokat a háztartásokat, amelyek nem képesek megfelelően melegen vagy hűvösen tartani otthonukat, és/vagy közüzemiszámla-fizetési hátralékkal rendelkeznek.

³ Az Európai Parlament és a Tanács 2012/27/EU irányelve (2012. október 25.) az energiahatékonyságról, a 2009/125/EK és a 2010/30/EU irányelv módosításáról, valamint a 2004/8/EK és a 2006/32/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 315., 2012.11.14., 1. o.).

⁴ Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve az energiahatékonyságról (átdolgozás) (COM(2021) 558 final).

- g) „alapvető szolgáltatások”: jó minőségű szolgáltatások, beleértve a vízellátást, a szennyvízelvezetést, az energiaellátást, a közlekedést és a mobilitást, valamint a pénzügyi és a digitális távközlési szolgáltatásokat; a szociális jogok európai pillérének 20. alapelvével összhangban gondoskodni kell a rászorulóknak támogatásáról, hogy igénybe tudják venni ezeket a szolgáltatásokat, továbbá költségmegtakarítási lehetőségeket kell biztosítani, többek között újrafelhasználási, javítási, adományozási és megosztási szolgáltatások révén;
- h) „szakpolitikai csomag”: olyan átfogó és koherens szakpolitikai intézkedéscsomag, amely egy vagy több nemzeti stratégián és/vagy cselekvési terven alapuló, jól összehangolt ágazatközi megközelítés révén integrálja a foglalkoztatás-, a készségfejlesztési és a szociálpolitikát az éghajlat-, az energia-, a közlekedési, a környezetvédelmi és más zöld átállási politikákkal, és adott esetben kiaknázza az uniós és nemzeti szintű koordinációs és irányítási mechanizmusokat.

4. A méltányos átállást szolgáló minőségi foglalkoztatás aktív támogatása érdekében és az (EU) 2021/402 ajánlásra építve a Tanács arra ösztönzi a tagállamokat, hogy a szociális partnerekkel szoros együttműködésben mérlegeljék a zöld átállás által leginkább érintett személyek – különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévők – támogatására irányuló alábbi intézkedéseket, és adott esetben segítsék őket abban, hogy foglalkoztatás vagy önfoglalkoztatás keretében olyan gazdasági tevékenységekre álljanak át, amelyek hozzájárulnak az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzésekhez:
- a) támogassák hatékonyan a minőségi foglalkoztatáshoz való hozzáférést és a minőségi foglalkoztatás fenntartását, különösen foglalkoztatási szolgáltatások, többek között személyre szabott álláskeresési segítségnyújtás, valamint olyan tanfolyamok révén, amelyek adott esetben a zöld és digitális készségekre is kiterjednek; emellett vegyenek fontolóra olyan jól megtervezett, célzott és időhöz kötött foglalkoztatási programokat, amelyek képzések révén felkészítik a kedvezményezetteket – különösen az alulreprézantált csoportokba tartozó és a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyeket – a folyamatos munkaerőpiaci részvételre;

- b) eredményesen használjanak fel célzott és jól megtervezett munkaerő-felvételi és átállási ösztönzőket, többek között a munkaerő-felvételi és bértámogatások, valamint a társadalombiztosítási járulékokhoz kapcsolódó ösztönzők megfelelő alkalmazásának mérlegelése révén, hogy a zöld átállás lehetőségeire és kihívásaira tekintettel kísérőintézkedéseket biztosítsanak az ágazatok közötti munkaerőpiaci átmenetekhez és a munkavállalók régiók és országok közötti mobilitásához;
- c) mozdítsák elő a vállalkozói tevékenységet, beleértve a szociális gazdaság vállalkozásait és minden egyéb szervezetét is¹, különösen az átállás kihívásaival küzdő régiókban és adott esetben az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzéseket előmozdító ágazatokban, például a körforgásos gazdaságban, kiemelt figyelmet fordítva a nők vállalkozói tevékenységére. A támogatásnak ötvöznie kell a pénzügyi intézkedéseket, beleértve a vissza nem térítendő támogatásokat, a kölcsönöket vagy a tőketámogatást, valamint a nem pénzügyi intézkedéseket, beleértve a képzési és tanácsadási szolgáltatásokat – különös tekintettel a tudatoságnövelő tevékenységekre –, azokat az üzleti életciklus egyes szakaszaihoz igazítva; a támogatásnak inkluzívnak és az alulreprezentált és hátrányos helyzetű csoportok számára hozzáférhetőnek kell lennie;

¹ A Bizottság „Emberközpontú gazdaság kiépítése: a szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési terv” című, 2021. december 9-i közleménye (COM(2021) 778 final).

- d) ösztönözzék minőségi munkahelyek létrehozását, különösen a zöld átállás által leginkább érintett területeken és adott esetben az olyan éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzéseket előmozdító ágazatokban, mint a körforgásos gazdaság, azáltal, hogy megkönnyítik a mikro-, kis- és középvállalkozások – különösen az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzésekhez hozzájáruló vállalkozások – forráshoz jutását és piacra jutását a versenyképesség, az innováció és a minőségi foglalkoztatás egységes piacon belüli előmozdítása érdekében, beleértve a nemzeti és helyi összefüggésben stratégiai jelentőségű ágazatokat és ökoszisztémákat is;
- e) vizsgálják meg a zöld átállásnak a munkahelyi egészségre és biztonságra gyakorolt hatását, és ennek megfelelően mozdítsanak elő az új kockázatoknak vagy a meglévő kockázatok esetleges súlyosbodásának kezelését célzó intézkedéseket, figyelembe véve „Az Európai Unió 2021–2027-es munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi stratégiai kerete - Munkahelyi biztonság és egészségvédelem a munka változó világában” című, 2021. június 28-i bizottsági közleményt;
- f) biztosítsák a munkakörülményekre vonatkozó meglévő szabályok hatékony végrehajtását és érvényesítését, különös tekintettel a munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra, a munkaszervezésre és a munkavállalók bevonására, hogy az átállás során megőrizzék a méltányos munkafeltételeket és a munkahelyek minőségét, többek között az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célok eléréséhez hozzájáruló gazdasági tevékenységekben is;

- g) mozdítsák elő a társadalmilag felelős közbeszerzési gyakorlatok alkalmazását¹, többek között olyan társadalmi odaítélési szempontok révén, amelyek lehetőségeket teremtenek a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, ugyanakkor előmozdítva a zöld odaítélési kritériumokat is;
- h) „A változásra való felkészülésre és a szerkezetátalakításra vonatkozó uniós minőségi keret” című, 2013. december 13-i bizottsági közleménnyel összhangban valamennyi szinten, többek között tájékoztatás és konzultációk révén biztosítsák a munkavállalók és képviselőik teljes körű és érdemi bevonását a változásokra való felkészülésbe és a szerkezetátalakítási folyamatok irányításába, beleértve a zöld átálláshoz kapcsolódó folyamatokat is.

¹ A termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről szóló 2019. április 17-i (EU) 2019/882 európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 151., 2019.6.7., 70. o.) és a „Szociális közbeszerzés – Útmutató szociális szempontok figyelembevételéhez a közbeszerzések során – 2. kiadás” című bizottsági közleménnyel (HL C 237., 2021.6.18., 1. o.) összhangban.

5. A minőségi, megfizethető és inkluzív oktatáshoz, képzéshez és egész életen át tartó tanuláshoz való egyenlő hozzáférés, valamint az esélyegyenlőség biztosítása érdekében, továbbá a nemek közötti egyenlőség megerősítése céljából a Tanács arra ösztönzi a tagállamokat, hogy mérlegeljék a következő – a szociális partnerekkel szoros együttműködésben, és autonómiájukat tiszteletben tartva végrehajtandó – intézkedéseket, melyek célja különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek és háztartások, mindenekelőtt a kiszolgáltatott helyzetben lévők támogatása:
- a) integrálják a zöld átállás foglalkoztatási és szociális vonatkozásait, többek között az esetleges munkaerőhiányt a készségekkel kapcsolatos kihívások kezelését célzó megfelelő nemzeti stratégiáknak például az európai készségfejlesztési program keretében történő kidolgozásába és végrehajtásába, valamint – többek között a készségfejlesztési paktum keretében – támogassák érdekelt feleket tömörítő partnerségek kialakítását és koordinálják ezek működését, biztosítva különösen azt, hogy a készségek álljanak az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzésekhez hozzájáruló releváns ipari ökoszisztémák számára közösen létrehozott átállási pályák középpontjában;
 - b) fejlesszenek ki naprakész munkaerőpiaci és készségekkel kapcsolatos információgyűjtést és előretekintést, amely azonosítja és előre jelzi a foglalkozásspecifikus és transzverzális készségigényeket. Támazkodjanak a meglévő eszközökre és kezdeményezésekre, többek között a szociális partnerek és az érdekelt felek szakértelmére és a velük folytatott együttműködésre; a nemzeti és regionális körülményeket figyelembe véve mérlegeljék az oktatási és képzési tanterveknek a zöld átállás igényeihez igazodó átalakítását, valamint ennek megfelelő iskola- és pályaválasztási tanácsadás nyújtását;

- c) biztosítsanak magas színvonalú, hozzáférhető, megfizethető és inkluzív alapfokú oktatást és képzést, beleértve a szakképzést is, amely felvértezi a tanulókat a zöld átállás szempontjából releváns készségekkel és kompetenciákkal. A fenntarthatóságot szolgáló tanulást – beleértve a természettudományokat, a technológiát, a műszaki tudományokat és a matematikát (STEM), az interdiszciplináris megközelítéseket és a digitális készségeket – adott esetben a tantervek, valamint az oktatási és képzési programok szerves részének kell tekinteni és ekként elő kell mozdítani; hozzanak konkrét intézkedéseket a fogyatékkal élő személyek, a nők, az alacsony képzettségűek és az érintett foglalkozási területeken jelenleg alulreprezentált egyéb csoportok bevonása, illetve szakmai karrierjük előmozdítása érdekében;
- d) vezessenek be támogatási rendszereket – vagy erősítsék meg a már meglévő ilyen rendszereket – a tanulószereződéses gyakorlati programokra és adott esetben a színvonalas fizetett szakmai gyakorlatokra vonatkozóan, valamint erős képzési komponenst tartalmazó munkamegfigyelő szakmai látogatási rendszereket, különösen a mikro-, kis- és középvállalkozásoknál, beleértve azokat is, amelyek hozzájárulnak az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzésekhez, továbbá a szakemberhiánnyal küzdő ágazatokban, például az építőiparban és az IKT-ban. Az ilyen rendszerek működését nemzeti vagy regionális szinten nyomon kell követni és értékelni kell, és azoknak meg kell őrizniük a munkahelyek minőségét, figyelembe véve a 2018/C 153/01¹ és a 2014/C 88/01 tanácsi ajánlást²;

¹ A Tanács 2018/C 153/01 ajánlása (2018. március 15.) a színvonalas és eredményes tanulószereződéses gyakorlati képzés európai keretrendszeréről (HL C 153., 2018.5.2., 1. o.).

² A Tanács 2014/C 88/01 ajánlása (2014. március 10.) a szakmai gyakorlatok minőségi keretrendszeréről (HL C 88., 2014.3.27., 1. o.).

- e) a zöld átálláshoz kapcsolódó továbbképzési és átképzési igényekkel összhangban növeljék a felnőttek képzésben való részvételét a munkával töltött életszakasz során, biztosítva, hogy támogatást kaphassanak a munkahelyi képzésekhez, a karrierváltáshoz és a transzverzális készségek megszerzéséhez, különösen a várhatóan bővülő ágazatokra és gazdasági tevékenységekre való átállás megkönnyítése érdekében; többek között a zöld átálláshoz szükséges készségeket oktató rövid, minőségbiztosított tanfolyamok révén tegyék lehetővé az egyének számára, hogy az igényeiknek megfelelő képzést kereshessenek; e célból, figyelembe véve az (EU) 2022/... tanácsi ajánlást¹⁺, mérlegeljék fizetett tanulmányi szabadsághoz és pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés biztosítását, valamint egyéni tanulási számlák létrehozásának lehetővé tételét, továbbá az (EU) 2022/... tanácsi ajánlást²⁺⁺ figyelembe véve támogassák rövid, minőségbiztosított és széles körben elismert tanfolyamok kidolgozását.

¹ A Tanács (EU) 2022/... ajánlása az egyéni tanulási számlákról (HL ...).

⁺ HL: kérjük illesszék be az ST 8944/22 dokumentumban szereplő ajánlás számát és illesszék be a lábjegyzetbe az említett ajánlás számát, dátumát és HL-hivatkozását.

² A Tanács (EU) 2022/... ajánlása az egész életen át tartó tanulást és a foglalkoztathatóságot szolgáló mikrotanúsítványok európai megközelítéséről (HL ...).

⁺⁺ HL: kérjük illesszék be az ST 9237/22 dokumentumban szereplő ajánlás számát és illesszék be a lábjegyzetbe az említett ajánlás számát, dátumát és HL-hivatkozását.

6. Annak érdekében, hogy az adókedvezmény-rendszerek és a szociális védelmi rendszerek – a társadalmi befogadást célzó politikákat is ideértve – a zöld átállással összefüggésben is méltányosak maradjanak, valamint adott esetben figyelembe véve a 2019/C 387/01 tanácsi ajánlást¹, a Tanács arra ösztönzi a tagállamokat, hogy mérlegeljék a zöld átállás által leginkább érintett, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek és háztartások támogatására irányuló alábbi intézkedéseket a munkaerőpiaci átmenet – többek között az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzésekhez hozzájáruló gazdasági tevékenységekre való átállás – támogatása, a nemzeti körülményeknek megfelelően a közlekedési és az energiaszegénység megelőzése és enyhítése, valamint a szakpolitikai intézkedések regresszív hatásainak enyhítése érdekében:
- a) értékeljék és szükség esetén igazítsák ki az adórendszereket a klímasemlegességre való átállásból eredő kihívások fényében, nevezetesen azáltal, hogy az adóterhet áthelyezik a munkáról, és csökkentik az alacsony és közepes jövedelmű csoportok adóékát az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzésekhez hozzájáruló egyéb források terhére, megelőzik és enyhítik a regresszív hatásokat, megőrzik a közvetlen adók progresszív jellegét, és biztosítják a megfelelő szociális védelmi és beruházási intézkedések finanszírozását, különösen a zöld átállásra irányuló intézkedéseket;

¹ A Tanács 2019/C 387/01 ajánlása (2019. november 8.) a munkavállalók és az önálló vállalkozók szociális védelemhez való hozzáféréséről (HL C 387., 2019.11.15., 1. o.).

- b) vizsgálják felül és adott esetben igazítsák ki a szociális védelmi rendszereket, többek között a társadalmi befogadást célzó politikákat a zöld átállás jelentette foglalkoztatási, szociális és egészségügyi kihívások szempontjából; ennek érdekében mérlegeljék, hogy miként lehet a legjobban biztosítani a megfelelő jövedelembiztonságot, illetve ennek módját a zöld átállásból eredő igényekhez igazítani, többek között innovatív munkahelyváltási rendszerek, munkanélküli ellátás és minimáljövedelem-rendszerek révén; biztosítsanak továbbá jó minőségű, megfizethető és hozzáférhető szociális, egészségügyi és tartós ápolási-gondozási szolgáltatásokat, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek és háztartások számára, többek között a gyermekgondozás, a tartós ápolás-gondozás és az egészségügyi ellátás szociális infrastruktúrájába való beruházás révén;
- c) szükség esetén nyújtsanak célzott és ideiglenes közvetlen jövedelemtámogatást – különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyeknek és háztartásoknak – a 7. pont a) alpontjában vázolt intézkedések végrehajtása során (azok kiegészítéseképpen) a jövedelmek és az árak kedvezőtlen alakulásának enyhítése érdekében, összekapcsolva ezt a szükséges éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzések mihamarabbi elérésére irányuló jobb ösztönzőkkel, megőrizve ugyanakkor a zöld átállást támogató árjelzéseket; E célból biztosítsanak megfelelő uniós finanszírozást ezen intézkedések számára, többek között a közkiadások minőségének javítása, a releváns uniós alapok optimális felhasználása, valamint az egyebek mellett az energia- és környezetvédelmi adók és az EU ETS útján képzett költségvetési források felhasználása révén;

d) javítsák a kockázattudatossági, kockázatcsökkentési és kockázatáttruházási megoldásokat a háztartások és a vállalkozások, különösen a mikro-, kis- és középvállalkozások tekintetében, elsősorban a biztosítási megoldások elérhetőségének és megfizethetőségének biztosítása révén, mindenképp a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek és háztartások számára.

7. Annak érdekében, hogy a zöld átállás által leginkább érintett személyek és háztartások – különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévők és az átállás kihívásaival küzdő régiókon belüli személyek és háztartások – számára biztosítsák a megfizethető alapvető szolgáltatásokhoz és lakhatáshoz való hozzáférést, a Tanács arra ösztönzi a tagállamokat, hogy mérlegeljék a következő intézkedéseket:

a) mozgósítsák az állami és magán pénzügyi támogatásokat és ösztönözzék a megújuló energiaforrásokba és az energiahatékonyságba történő magánberuházásokat, kiegészítve mindezt – különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokat és közösségeket megcélozva – a fogyasztóknak szóló tanácsadással az energiafelhasználásuk jobb kezelésével és az energiamegtakarításra vonatkozó megalapozott döntéshozatallal kapcsolatban, hogy csökkenteni tudják az energiaszámláikat; e célból biztosítsanak megfelelő finanszírozást ezen intézkedések számára, többek között a közkiadások minőségének javítása, a releváns uniós alapok optimális felhasználása, valamint az egyebek mellett az energia- és környezetvédelmi adók és az EU ETS-ből származó bevételek útján képzett költségvetési források felhasználása révén;

- b) előzzék meg, illetve enyhítsék az energiaszegénységet az energiahatékonyságot javító intézkedések előmozdítása és végrehajtása révén, beleértve a lakásokba történő köz- és magánberuházásokat a felújítások ösztönzése érdekében, többek között a szociálisházak-szektorban¹; e célból nyújtsanak jól megtervezett ösztönzőket, vissza nem térítendő támogatásokat és kölcsönöket, többek között a mikro-, kis- és középvállalkozások számára is, az ehhez kapcsolódó tanácsadással együtt, kellő figyelmet fordítva az ösztönzőkre, különösen a tulajdonosok és a bérlők körében, valamint a lakhatási költségek alakulására, elsősorban a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások esetében;
- c) erősítsék az energiafogyasztók, köztük a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások szerepét azáltal, hogy további önellátást fejlesztenek ki egyéni megújulóenergia-megállapodások, valamint a helyi energiaközösségeken és a megújulóenergia-közösségeken² keresztül nyújtott egyéb szolgáltatások révén, felvilágosító intézkedésekkel és kampányokkal kísérvé, különös figyelmet fordítva a kiszolgáltatott helyzetben lévőkre, valamint a vidéki térségekben és a távoli területeken, többek között a legkülső régiókban, illetve a szigeteken élő fogyasztókra;

¹ Adott esetben a „2022. évi iránymutatás az éghajlatvédelmi, a környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról” című, 2022. február 18-i bizottsági közleménnyel összhangban.

² A „helyi energiaközösség” fogalmát a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2012/27/EU irányelv módosításáról szóló, 2019. június 5-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 158., 2019.6.14., 125. o.) 2. cikkének 11. pontja határozza meg.

- d) előzzék meg és kezeljék a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartásokat érintő mobilitási és közlekedési kihívásokat és akadályokat, különösen a távoli, vidéki és alacsony jövedelmű régiókban – a legkülső régiókat és a szigeteket is beleértve –, illetve városokban, az alapvető összeköttetések javítását célzó megfelelő szakpolitikai és támogatási intézkedések, valamint a szükséges infrastruktúra fejlesztése révén, lehetővé téve ezzel az oktatáshoz, a képzéshez, az egészségügyhöz, a minőségi foglalkoztatáshoz és a társadalmi részvételhez való hozzáférést; gondoskodjanak különösen az alacsony kibocsátású közforgalmú személyszállítás rendelkezésre állásáról, a megfelelő járatsűrűséget is beleértve, és adott esetben mozdítsák elő a fenntartható magánmobilitási módok elterjedését¹, különös figyelemmel azok megfizethetőségének, hozzáférhetőségének és biztonságának biztosítására;
- e) tegyék elérhetőbbé a fenntartható fogyasztást, többek között a fenntartható táplálkozást, különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek és háztartások, ezen belül is főleg a gyermekek számára, és mozdítsák elő a körforgásos gazdasághoz kapcsolódó költségmegtakarítási lehetőségeket. E célból biztosítsanak hatékony ösztönzőket és eszközöket, például szociális innovációs intézkedéseket és helyi kezdeményezéseket, támogassák az újrafelhasználási, javítási, újrahasznosítási, adományozási és megosztási rendszereket, többek között a szociális gazdasági szervezeteken keresztül, valamint életkortól függetlenül és az oktatás és képzés minden szintjén és minden típusa esetében mozdítsák elő a környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos oktatást és tudatosságnövelést.

¹ A Bizottság „Fenntartható és intelligens mobilitási stratégia – az európai közlekedés időtálló pályára állítása” című, 2020. december 9-i közleménye.

A MÉLTÁNYOS ZÖLD ÁTÁLLÁST TÁMOGATÓ SZAKPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEK HORIZONTÁLIS ELEMEI

8. A zöld átállás inkluzív és demokratikus módon történő előmozdítása érdekében, a méltányos átállásra vonatkozó célkitűzéseket kezdettől fogva beépítve a szakpolitikai döntéshozatalba minden szinten, és biztosítva a ténylegesen a társadalom egészére kiterjedő megközelítést a méltányos átállásra vonatkozó szakpolitikákban, a Tanács felkéri a tagállamokat arra, hogy:
- a) koordinálják a szakpolitikai döntéshozatalt minden szinten és minden releváns szakpolitikai területen, ideértve a kutatást és az innovációt is, egy olyan integrált és támogató szakpolitikai keret kialakítása céljából, amely kellő figyelmet fordít az elosztási hatásokra, valamint a pozitív és negatív továbbgyűrűző hatásokra, többek között a határokon átnyúló régiókban, és lehetőség szerint megfelelő és szisztematikus értékelési stratégiákat, többek között előzetes és utólagos értékeléseket foglal magában;
 - b) ösztönözzék a regionális és helyi önkormányzatokat arra, hogy – tekintettel a polgárokhoz és a helyi vállalkozásokhoz való közelségükre – játsszanak aktív szerepet a méltányos átállásra vonatkozó szakpolitikák kidolgozásában, végrehajtásában és nyomon követésében;

- c) a szociális partnereket – autonómiájukat tiszteletben tartva – aktívan vonják be nemzeti, regionális és helyi szinten az ezen ajánlásban előírt szakpolitikai döntéshozatal és végrehajtás valamennyi szakaszába, többek között szociális párbeszéd és adott esetben kollektív tárgyalások révén. Mozdítsák elő továbbá a szociális partnerek teljes körű bevonását az ipari ökoszisztémákra vonatkozó átállási pályák kialakításába és végrehajtásába az aktualizált új iparstratégia keretében;
- d) tegyék lehetővé a haladéktalan éghajlat-politikai fellépést sürgető emberek, – különösen nők –, civil társadalom és érdekelt felek számára – beleértve a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyeket, fogyatékossgal élőket, fiatalokat és gyermekeket képviselő szervezeteket is –, valamint a szociális gazdaság szereplői számára – többek között az „Európai éghajlati paktum”¹ révén –, hogy részt vegyenek a döntéshozatalban és a szakpolitikák kidolgozásában és végrehajtásában, többek között új részvételi modellek segítségével, melyek a kiszolgáltatott helyzetben lévő személyekre is kiterjednek;
- e) erősítsék meg az érintett közszolgáltatások operatív kapacitását annak érdekében, hogy hatékony iránymutatást és támogatást nyújtsanak a méltányos átállásra vonatkozó szakpolitikák végrehajtásához; vértessék fel az állami foglalkoztatási szolgálatokat a munkaerőpiaci átmenetek és a készségekkel kapcsolatos információgyűjtés támogatására, valamint a munkaügyi felügyelőségeket a munkakörülmények védelmére; emellett adott esetben mozgósítsák a szociális és egészségügyi szolgálatokat, különösen a munkaerőpiaci átmenetek támogatása és az energiaszegénység kezelése érdekében;

¹ A Bizottság „Európai éghajlati paktum” című, 2020. december 9-i közleménye.

f) a fenntartható fejlődéssel és a szegénység felszámolására irányuló erőfeszítésekkel összefüggésben a harmadik országokban is támogassák a méltányos zöld átállást, például az átállásra vonatkozó olyan szakpolitikák elfogadásával, amelyek figyelembe veszik a harmadik országokra gyakorolt hatásaikat, valamint az érdekelt felekkel való együttműködés és globális partnerségek megvalósítása révén.

9. A klímasemlegességre való méltányos átállást szolgáló megalapozott szociális és munkaerőpiaci politikák bevezetéséhez szükséges adatok és bizonyítékok rendelkezésre állásának és minőségének biztosítása érdekében a Tanács felkéri a tagállamokat, hogy:

- a) erősítsék meg a méltányos átállási politikák ténylegét többek között adott esetben a fogalom meghatározások, koncepciók és módszertanok fokozatos harmonizációjának és következetességének előmozdítása révén, egyebek között az (EU) 2020/1563 ajánlás, valamint az energiaszegénységgel és a kiszolgáltatott fogyasztókkal foglalkozó koordinációs csoporton belüli nyomonkövetési intézkedések alapján, továbbá a szakpolitikai hatások értékelésére rendelkezésre álló módszerek alkalmazásával; a vonatkozó szakpolitikai intézkedések és jogalkotási kezdeményezések előkészítése és kialakítása során alkalmazzanak továbbá nemekre lebontott adatokon alapuló értékelési és adatgyűjtési stratégiákat, különösen azon készségek, feladatok és munkahelyek tekintetében, amelyek hozzájárulnak a zöld átálláshoz;
- b) dolgozzanak ki megbízható és átlátható foglalkoztatási, szociális és elosztási (előzetes) hatásvizsgálatokat, és ezeket juttassák általánosan érvényre a nemzeti éghajlat-politikai, energiaügyi és környezetvédelmi reformok és intézkedések részeként;

- c) biztosítsák az éghajlat-politikai és környezetvédelmi célkitűzésekhez hozzájáruló nemzeti reformok és intézkedések foglalkoztatási, társadalmi és elosztási hatásainak hatékony és átlátható nyomon követését és független (utólagos) értékelését, bevonva a szociális partnereket és más érdekelt feleket az értékelési kérdések meghatározásába, valamint adott esetben az értékelési és konzultációs stratégiák kialakításába és végrehajtásába;
- d) az éghajlatváltozási politikák makrogazdasági, foglalkoztatási és szociális dimenziójának jobb modellezése és értékelése érdekében erősítsék meg a regionális, nemzeti és uniós szintű kutatási és innovációs tevékenységeket, többek között a Horizont Európa programból származó finanszírozás és az Európai Kutatási Térség szakpolitikai programjában foglalt tevékenységek¹ révén; mozdítsák elő a szociális partnerek bevonását a releváns kutatási és innovációs tevékenységek végrehajtásába, különös tekintettel a Horizont Európa „Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz” és „Klímasemleges és intelligens városok” elnevezésű küldetési területeire, amelyek elősegíthetik a zöld átállást támogató, regionális és helyi szintű gyakorlati megoldások kidolgozását; alkalmazzák hatékonyabban a meglévő mutatókat és nyomonkövetési kereteket, és szükség esetén uniós szinten mozdítsák elő a zöld átálláshoz hozzájáruló készségekre, feladatokra és munkahelyekre vonatkozó mutatók kidolgozását;

¹ Lásd az Európai Kutatási Térség (EKT) jövőbeli irányításáról szóló, 2021. november 26-i tanácsi következtetéseket, amelyek ismertetik az EKT 2022–2024-es időszakra vonatkozó szakpolitikai programját, többek között a következő tevékenységekkel: vonzó és fenntartható kutatói életpályák (4. tevékenység), a tudás jobb hasznosítása (7. tevékenység), a zöld/digitális átállás felgyorsítása (12. tevékenység), valamint K+I-beruházások és -reformok (20. tevékenység).

- e) rendszeres időközönként ismertessék a nyilvánossággal az értékelések, valamint az előretekintési és nyomonkövetési gyakorlatok eredményeit, és szervezzenek eszmecserét a szociális partnerekkel, a civil társadalommal és más érdekelt felekkel a főbb eredményekről és az esetleges kiigazításokról.

A KÖZ- ÉS MAGÁNFINANSZÍROZÁS OPTIMÁLIS FELHASZNÁLÁSA

10. Annak érdekében, hogy a tagállamok – a méltányos zöld átállás szociális és munkaerőpiaci vonatkozásainak kezelése céljából, és ezzel egyidejűleg a rendelkezésre álló programok és eszközök közötti szinergiákat kiaknázva, továbbá a leginkább érintett régiókra és ipari ökoszisztémákra összpontosítva – az állami támogatási kerettel összhangban költséghatékony beruházásokat és pénzügyi támogatást biztosítsanak többek között a kis- és középvállalkozások részére, a Tanács felkéri a tagállamokat, hogy:
 - a) maradéktalanul hajtsák végre a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek szerinti releváns reformokat és beruházásokat, biztosítva az egyéb alapokkal való kiegészítő jelleget;
 - b) a releváns intézkedések és beruházások támogatása érdekében mozgósítsák az összes megfelelő eszközt és finanszírozási lehetőséget – többek között a technikai segítségnyújtásra is kiterjedően –, és biztosítsák azok koherens és optimális felhasználását tagállami és uniós szinten; az uniós finanszírozási eszközök közé tartoznak különösen a kohéziós politikai alapok, az igazságos átmenet mechanizmus, az InvestEU program, a Horizont Európa program, a technikai támogatási eszköz, az ERASMUS+, az elbocsátott munkavállalók támogatását szolgáló Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap (EGAA), a LIFE program, az Innovációs Alap és a Modernizációs Alap;

- c) különítsenek el megfelelő nemzeti forrásokat a méltányos zöld átállást megvalósító átfogó intézkedéscsomagok végrehajtásának elősegítésére, és használják fel e forrásokat; ezeket az intézkedéseket megfelelően finanszírozni kell, többek között a közkiadások minőségének javításával, további magánfinanszírozás mozgósításával és/vagy további állami bevételek felhasználásával; ezen belül is, különösen az EU ETS-ből származó bevételeket is fel lehetne használni a zöld átállás kedvezőtlen társadalmi hatásait enyhítő intézkedések finanszírozására; a környezetbarát költségvetés-tervezési gyakorlatok kidolgozása során vegyék figyelembe a foglalkoztatási, szociális és elosztási szempontokat;
- d) osszák meg a többi tagállammal a bevált gyakorlatokat például az egyes uniós alapokra vonatkozó programozási dokumentumok elkészítésével vagy a vonatkozó nemzeti stratégiák és projektek kidolgozásával kapcsolatban.

JÖVŐBELI INTÉZKEDÉSEK A MÉLTÁNYOS ZÖLD ÁTÁLLÁS SZOLGÁLATÁBAN

- 11. Az ezen ajánlás nyomán tett hasznos intézkedések végrehajtása érdekében a Tanács üdvözli a Bizottság azon szándékát, hogy:
 - a) többek között az ipari ökoszisztémák átállási pályái¹ és különösen a határokon átnyúló tevékenységek tekintetében – a leginkább érintett régiókra és ágazatokra összpontosítva – tovább javítsa a kulcsfontosságú érdekelt felekkel, az érintett emberekkel és közösségekkel folytatott információcserét, valamint a bevált gyakorlatok cseréjét;

¹ Az aktualizált iparstratégiában bejelentettek szerint, többek között az építőipar, az energiaigényes iparágak vagy a mobilitás tekintetében.

- b) támogassa a méltányos átállásra vonatkozó tagállami szakpolitikák megfelelőségének, következetességének és hatékonyságának javítását, többek között a nemzeti tervek és hosszú távú stratégiák kialakítása, végrehajtása, nyomon követése és értékelése során figyelembe veendő foglalkoztatási, szociális és elosztási szempontok tekintetében, adott esetben az (EU) 2018/1999 rendelet jövőbeli felülvizsgálatával összefüggésben is;
- c) az (EU) 651/2014 bizottsági rendeletnek¹ a 2023 végi hatályvesztés nyomán sorra kerülő felülvizsgálata során mérlegelje, hogy a rendelkezésre álló adatok indokolják-e a szociális vállalkozások forráshoz jutásához nyújtott támogatásra, valamint a hátrányos helyzetű vagy súlyosan hátrányos helyzetű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtott támogatásra vonatkozó szabályok enyhítését;²

¹ A Bizottság 651/2014/EU rendelete (2014. június 17.) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról (általános csoportmentességi rendelet) (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.).

² A Bizottság „Emberközpontú gazdaság kiépítése: a szociális gazdaságra vonatkozó cselekvési terv” című, 2021. december 9-i közleményével összhangban.

- d) megerősítse az adatbázist, különösen a közigazgatási adatforrásokhoz és adott esetben a szociális partnerektől, az iparágaktól, a civil társadalomtól¹ és a közvélemény-kutatásokból származó adatok felhasználása révén, és aktualizálja a méltányos átállás, valamint az éghajlat- és energiapolitika foglalkoztatási, társadalmi és elosztási hatásainak értékelésére vonatkozó módszertani iránymutatást, adott esetben a nemi dimenzió figyelembevételével, illetve az európai szemeszter keretében is; a tagállamokkal szoros együttműködésben, és valamennyi szinten figyelembe véve a különböző megközelítéseket és folyamatokat, megerősítse továbbá a zöld gazdaság kulcsfogalmainak – adott esetben különösen a „zöld munkahelyek” és a „fenntartható munkahelyek” fogalmának – ismertségét és mérhetőségét, többek között a munkaerőpiaci változások előrejelzése, valamint a célzott és hatékony továbbképzési és átképzési politikákat igénylő szerkezetátalakítási folyamatok átfogó kezelése érdekében;
- e) adott esetben fokozza az energiaszegénységgel kapcsolatos fejleményekre és kockázatokra vonatkozó rendszeres nyomon követést és előretekintő elemzést az EU-ban, beleértve a társadalmi és elosztási szempontokat is, adatokat biztosítva az energiaszegénységgel és a kiszolgáltatott fogyasztókkal foglalkozó koordinációs csoport és más érintett szakértői csoportok munkájához;

¹ Az adatgyűjtés az adatvédelemre és a közszféra információihoz való hozzáférésre vonatkozó uniós jogszabályokkal, például a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelettel (általános adatvédelmi rendelet) (HL L 119., 2016.5.4., 1. o.) és a nyílt hozzáférésű adatokról és a közszféra információinak további felhasználásáról szóló, 2019. június 20-i (EU) 2019/1024 irányelvvel (HL L 172., 2019.6.26., 56. o.) összhangban történik.

- f) a tagállamokkal szoros együttműködésben és a nemzeti megközelítéseket figyelembe véve további kutatásokat fejlesszen ki és szilárdabb tényalapot biztosítson az alapvető szolgáltatásokhoz való megfelelő hozzáférés biztosítása terén tett előrehaladás meghatározásával, nyomon követésével és értékelésével kapcsolatban, többek között adott esetben a „közlekedési szegénység” fogalmának kidolgozása révén, különösen a fenntartható jóléti gazdaságra való zöld átállás összefüggésében;
- g) az európai szemeszterhez kapcsolódóan végzett többoldalú felügyelet keretében adott esetben felülvizsgálja az ezen ajánlás végrehajtása terén elért eredményeket, többek között a Foglalkoztatási Bizottságon és a szociális védelemmel foglalkozó bizottságon belül, együttműködve – azok saját hatáskörén belül – más érintett bizottságokkal, mindenekelőtt a Gazdaságpolitikai Bizottsággal, a meglévő eredménytáblákat és nyomonkövetési kereteket alapul véve, szükség esetén a tagállamokkal szoros együttműködésben további mutatókkal kiegészítve azokat; különösen az integrált nemzeti energia- és klímatervek 2023–2024-ben esedékes következő aktualizálása során végzett értékelések keretében mérlegelje az ezen ajánlásban az (EU) 2018/1999 rendelet tekintetében nyújtott iránymutatást.

Kelt ..., ...

*a Tanács részéről
az elnök*